

M A G Y A R K U R I R.

*Bécs, Pénteken, Június 4dikén, 1824.**Nagy Britannia és Irlandia.*

A' Courier Május' 18d így szöll: „Mai levelünknek egyik pontjában hővebb környülállásokat közlénk Yturbidének ezen Országból Mexicóba lett elmenetele felől. Azok között találtatik Yturbidének saját levele is, mellyet ő f. h. 5d irt Quin Mihály Úrhoz, kinek Spanyol Országról nem régiben közre bocsátott munkája egyik Olvasónk előtt sem fog ismeretlen lenni. Mi megvetettük minden igyekezetünket, hogy a' nevezett levélből Yturbide' tulajdonképen való plánumáról valami lehető bizonyos világosítást vehessünk; de hijába vala minden igyekezetünk. Egy részről ugyanis úgy látszik, hogy őtet a' becsület-hajházásnak semmi személyes céljai nem vezérlik, így szölván a' többek között egy helyt levelében: „a' mikor a' Mexicói koronát letettem, azt örömmel cselekedtem, 's gondolkozásom' módja nem is változott.“ De ha ez így vagyon, Mexicóba való visszatérését miként „kívánhatták azon Országnak (Mexicónak) különböző részeiben, hogy ő az egyetértést állítaná helyre, 's az Igazgatást fundálná-meg?“ Vagyis inkább, miként egyezhetett-meg azon kívánságban, ha gondolkozása, előbbeni hatalmára nézve meg nem változott, a' mikor kijelentett céljaiban csupán azon hatalomnak ismét való megnyerése által érhet véget? De bár mi céljai lettek legyen is nekie, midőn Angliából elment, mi csak azt tartjuk, 's reményljük nem is csalatkozunk

benne, hogy ha ő Mexicóban céljainak elősegelésére nézve elegendő erőt fogna találni, 's az elhagyott thronusra ismét út nyílna-meg előtte, ő azt minden magavonogatása nélkül ismét kész lenne elfoglalni. Most midőn újra ezen férjfiúra vagyon intézve a' világ' figyelme, nem leszen helyén kívül megint megemlíteni azon rövid rajzolatot, mellyet róla Bolívar, volt Praesidens Riva-Aguero'hoz intézett levelében (és a' mellyet f. eszt. Mártz. 26d a' M. Kurírban mi is közöltünk) ekképen tett volt: „Bounaparte „Európában, 's Yturbide Amérikában, „mindenik a' maga körében, rendkívül- „való példák a' világnak újabb történeteiben; jóllehet mindenik jóltevője „volt Országának 's megfundálója annak függetlenségének, mindazáltal „megbukásokat el nem kerülheték, „minthogy political Státus- és thronus rablást követének - el, 's meg- „fertőzteték a' törvények' templomát, és „minden társasági jussok'szentségét szélytgázolták.“ — Nagyon lehet tőle tartani, hogy bár mik legyenek csakugyan Yturbide ezen mostani próbatételének következtetései, az, az ő sorsosai és az uralkodó felekezet között, újra véres ellenkezéseket fog szülni. 'S attól még inkább lehet félni, hogy ezen próbatétel által könnyen meggátoltathatik mind azon lépés, mellynek megtevésére az Amériikai Státusok függetlenségére nézve Igazgatásunk hajlandó lett volna; minthogy jelenvaló történet azt bizonyítja, hogy az azon Státusokban fennálló felsőségek Mexicóban

legalább ('s mondhatni Peruban is) nem kaphatanak erős lábra."

Azon közelebbi környülállások melyekre a' Courier feljebb utal, im e' következendők: „Abbeli tudósításunk, melyet Yturbidére nézve tegnap közöltünk, tökéletesen békizonyosodott, a' mint Olvasóink az itten közlendő közelebbi környülállásokból megláthatják. Továbbá jelenthetjük még, hogy azon hajónak tulajdonosa, mellyen Yturbide a' délnyugoti tengerre szállott, ma reggel benünket meglátogatott, 's közlötte velünk mind azt, a' mi csak e' részben tudtára esett; 's az ő tanúbizonyságára támaszkodva, hitelesnek merjük állítani mind azt, a' mit egy reggeli Ujság - levélből itten elképen közlünk: „Azon hajó, melly az utóbbi négy hónap olta Mexicóból Angliába érkezett, szorgos meghívásokat hozott Generális Yturbidének az azon Országba való visszatérésre nézve, melly miolta ő ottan a' koronáról lemondott, sokféle factiók által szaggattatik, mellyek a' béhozandó Igazgatás formáján czívódnak egymással. Minden tartományban különbözők a' vélekedések; hanem mindenikben a' szerint óhajtják Yturbidét, mint olly egyedülvaló férjfiút, ki az egyeséget helyreállíthatja. Eléggé tudja azt a' világ, hogy Mexico Yturbide vitézségének, bölcseségének és hazafiúságának köszönheti függetlensége' kinyilatkoztatását; azért is azon Státusnak boldogsága és bátorsága testvéri egybeköttetésben vagyon az ő nevével. A' mikor ő a' Mexicói koronát letette, arra egyedül azon okból indíttatott, hogy a' polgári hadat eltávoztathassa; most már úgy tér-viszsa Mexicóba mint bajnok, nem csupán hogy a' szakadásoknak mellyek azt tépdésik véget vessen, hanem hogy függetlenségét is erős lábra állítsa, mellyet nem csak a' belső egyesetlenség, hanem még a' szent szövet-

ségnek végzése is fenyegetnek. Illy környülállások között szent kötelességének tartá Yturbide a' visszamenetelt, mellyre éppen nem fényhajhazó szándékból, hanem úgy határozta-el magát mint katoná, hogy azon függetlenséget, mellyet tulajdon iparkodásai 's talentuma által szerzett hazájának, épségben megtarthassa."

„Azt halljuk, hogy míg Yturbide Angliában tartózkodott, arra fordította igyekezetét hogy intézeteinkkel megismerkedjen, 's olly szándékkal vagyon, hogy minden munkájával azon leszen, hogy azokat, a' mennyire az Országban uralkodó lélek csak engedni fogja, Uj-Spanyol Országba általplántálhassa. Nagy bámúlással töltötték-el őtet Angliának törvényei és szabadságai, mellyeken kívül tanulgatta még közönséges nevelési systemánkat is. Rendkívülvaló lelki tehetséggel levén ő felruházva, 's egybekötvén ezzel a' jeles hadvezéri talentum' tulajdonságát a' maga Hazájában, és azt a' dicsőséget, melly szerint minden hadi munkáját tökéletes végbemenetel koronázta, ő Hazájának nagy mértékben hasznára lehet. Legbuzgóbb óhajtásai közé tartozik, hogy Angliával mind kereskedési mind political tekintetben a' legszorosabb egybefüggésben lehessen, 's ezen óhajtásának a' legnyilvánvalóbb bizonyosságát adta az által, hogy gyermekei közül hatot Angliában hagyott-hátra neveltetés végett. Ligidősbik fija ugyanis, ki valami 16 esztendő lehet, Ampleforthban vagyon York mellett; a' második, ki körülbelől 7dik esztendejében jár, Hampsteadban: négy leányai pedig, kik mindnyájan 11 esztendő alatt vagynak, a' Sommerseti Grófságbeli klastromokban neveltetnek."

„Generális Yturbide Londonból Május' 5d utazott-el Sommersetshirébe, hol egyik leányát meglátogatván, Southhamp-

tonba ment, hol egy hajó várta. Oda érkezéssel tudtára esett, hogy Generális Szan Martin éppen akkor utazott el onnan London felé, 's ő azonnal visszafordult, hogy ezen nevezetes férjfiúval a' fő-városban szóllhasson. Melly megessén, haladék nélkül ismét visszament Southhamptonba, 's Május' 11d estve, igen kedvező széllel, a' tengernek eredett. Elmenetele előtt Quin Úrhoz, ki Spanyol Országról írt munkájáról leve, mint feljebb is említettük, mostanában ismeretessé, a' következő levelet írta, mellyben elútazásának okait fejtegeti:

London, Május' 5d 1824.

„Tiszteletre méltó Úr! Hihető dolog, hogy mihelyt elútazásom közönségesen tudva leszen, felőle sokféle vélekedések terjesztetnek, 's tévelygésre vezető okai adathatnak cselekedetemnek. Mellyért is Uraságotat a' dolognak miben léte felől ezennel hitelesen tudósítani kívántam.

Bizonyos igen siralmas baleset miatt Mexicónak nevezetesebb tartományai ez idő szerint meghasonlottak; elegendő bizonyságok erre nézve Guatimala, Új-Galitia, Oaxaca, Zacatecas, Queretaro tartományai és mások.

A' dolgoknak illy helyheztetése fellelte nagyon veszedelmezteti Mexicónak függetlenségét; mellytől hogyha eltalálna most esni, századokig nyögne majd ismét a' legborzasztóbb szolgaságban.

Viszszamenetelemet az említett Státusnak különféle részei kívántak, mint a' melly Status azt tartja, hogy ottan az egyetértésnek helyreállítására 's az Igazgatásnak megállapítására nézve, személyes jelenlétem szükségessé leve. Én magam nem foglaltattam el annyira magamtól hogy ezt hidjem; de bizonyossá tétetvén felőle, hogy hatalmamban álló dolog legyen nagy mértékben segítségül lennem arra nézve, hogy mind az egymásközött meghasonlott Mexicói tarto-

mányok öszvebékéljenek, mind a' vad indulatok, részenként lecsilapíttassanak, mint a' mellyek az egész Státust bizonyosan a' legveszedelmesebb fejtelten uralkodásba buktatnák; ezen célból visszatérek Mexicóba, semmi egyéb fényhajházó szándéktól nem vezéreltetvén, hanem egyedül azon dicsőségre való vágyástól, melly szerint Hazám boldogságának fundálója lehessenek, 's bétölthessem azon kötelességeket, mellyekkel Hazámnak tartozom, 's a' mellyek, annak függetlenségére való emlékezései által, még annál sürgetőbbekké levének. Mikor én a' Mexicói koronát letettem, azt örömmel cselekedtem, 's gondolkozásom módja nem is változott.

Haplánomnak végrehajtásában annak óhajtott kiterjedése szerint célt értek, Mexico úgy rövid időn állandóan megfundált Igazgatással fog bírni, 's egy vélekedéssel lévő 's egy célra törekedő néppé formáltatik.

Nincs benne kétségem, hogy az ánglus Nemzet, melly képes egyenes ítéletet hozni, ezen előterjesztésből által fogja látni, minémű political helyheztetésben lehet Mexico.

Azzal rekesztem-bé leveletem, hogy gyermekeimet Uraságotnak gondoskodásába ajánlom; az ezektől való fájdalmas megválás új bizonyága annak, minémű igaz hajlandóság lelkesítse az Úr egyenes-lelkű barátjának szívét.

Yturbide Ágoston.

A' Dél-amérikából újokban érkezett tudósítások, 's Yturbidének elmenetele azt okozak, hogy a' Columbiai, Mexicói 's egyéb Obligátziók jóformán leszálottak.

A' Courier egy kereskedő házhoz érkezett tudósításban vetvén hiedelmét, Május' 18d azt jelentette, hogy Algírral a' had bévégezt tett. Hanem Máltából legközelebb érkezett levelek szerint, ez

a' tudósítás még igen korán való; 's az Algíri ellenségeskedések olly kevésbé csillapítottak-le ekkoraig, hogy a' Revange nevezetű Línea-hajó parancsolatot vett, hogy Algírnak ostromára térne-vissza.

A' Sandwich szigetekbeli Király és Kiralyné Londonba megérkezének 's az Osborne fogadóban foglaltak-el egy osztályt. A' számos újságkívánók, mellyek látásokra oda tolalakodának, Whist-játék mellett találák őket. Színek setét veres réz szín; köntösök, mellyben akkor valának, sárga atlacz ejjeli ruha volt.

Portugallia és Brasilia.

Londonban Május' 19d az a' hír szárnyalt, hogy Lisbonában Május' 7d közönséges Miniszteri változás történt, 's csupán az Igazság Minisztere, Marinho Facao de Castro, maradott-meg tisztségében. Az új Minisztereket e' szerint nevezék-meg: Dom Cipriano Ribeiro Freira, Külső-Miniszter; Generális Leite, Hadi-Miniszter; Quelhas, Policzaj-Miniszter; Financz-Miniszter még nem választatott. 30 — 40 személyek elfogadtattak. Az eddig volt Hadi-Miniszter, Gróf Suberra, egy ánglus Fregaton megszökött.

A' Frankfurti fő Posta-hivatalbeli Újság, a' Couriernak Május' 19d költ számjából a' következő levelet közli, mellyel Dom Miguel kir HerczegApr. 30d írt a' Királyhoz: „Királyom, felséges Atyam és Uram! Utalattal telvén én el az iszonyatos szabadkőmívesi szövetezésnek undok hitszegése ellen, melly szövetség egyetértőleg a' Spanyol Országban lévő hasonló társasággal, a' Brangazai ház alá vermet ás, 's a' világban a' legszebb Országot egybe akarja dönteni; minekutána a' jólelkű Portugalliaknak egyenes és hű kívánságaik

tudtomra estek, elhatároztam maganban, hogy a' Portugalliai derék és halhatatlan hadi seregeket a' tegyver alá felszólítsam, 's az ő segítségekkel allandóvá tegyem ama nagy munkának teljes győzedelmét, mellyhez 1823 Május' 27d kezdettem, de benne, bizonyos baleset miatti, közönségesen óhajtott véget nem érhettem.“

„Felséges Uram, kinek virtusait emberi ész meg nem foghatja, 's a' mellyek Felségedet a' legjobb Királlyá teszi mind azok között, kik valaha a' föld hátán uralkodtanak, Felséged meg nem tagadhatja javallatját abbeli hősi határozásomra nézve, mellynek egyedül az a' célja, hogy Felségedet kiszabadíthassam azoknak az embereknek kelepcezéséből, kik Felségedet körülveszik, 's már az örvénynek szélére vezették; 's kiszabadítván így Felségedet a' fenyegető veszedelemből, egyszersmind a' királyi familiát és a' Nemzetet is megmenthessem. Azon Proclamatio, mellyet szerencsém vagyon ide mellékelni, hárítsa-el mind azon hamis magyarázatokat, mellyeket a' gazgondolkozásuak most avagy utóbb adhatnának szándékomnak, 's esedezve kérem Felségedet, vesse reá arra atyai tekintetét, hogy maga győzhessen meg magát a' felől, hogy abban tiszta igazságok foglaltatnak, mint egyedülvaló eszközök, mellyek megigazolhatnak egy olyan fiút, ki felséges atyjának az ő Királyának és Úranak megszabadítására, és hogy a' királyi méltóságnak eredeti jusait sérthetetlen fentarthassa, egy szempillantásig sem késedelmezik, hogy kebelét a' sors minden álnok csapásainak ki ne tárja, meg lévén tökéletesen győződve az iránt, hogy egy Portugalliai királyi Herczeg, mikor egyszer illy dicsőséges pályára kilépett, nem bocsáthatja addig ismét hüvelyébe kardját, míg nem azt a' villongást, melly valamint Felségedre,

ugy ő reá magára mint hasonlóképen uralkodásra születetre nézve is, felette meggyalázó, végképen lecsilapította 's Felségedet a' szabad kőművesek' békójából kiszabadította."

„Tessék javallani Felségednek az én nemes és királyi mereszseget, 's adja tudtára a' Nemzetnek, hogy azt nem kárhoztatja. Szorongató nyugtalansággal várom Felségednek királyi határozását a' hadi sereg előtt, körülvétevé a' jó Portugalliaktól, Felségednek igaz barátaitól, kik Felségednek mély bélértéséhez olly bizodalommal viseltetnek, hogy Felséged mostani cselekedetemtől javallatját meg nem fogja vonni. Kérem, méltóztassék meggondolni Felséged, hogy elveszteni való időnk nincsen, és soha semmi dolog jelenvalónál szükségesebb nem volt. Tartsa- és áldja-meg Felségedet a' Mindenható még számos esztendeig.“ — Miguel.

A' Courier így ítélt Május' 20d a' Portugalliai történetekről: „Nyilván való dolog hogy kiűtött egy özveesküvés, mellynek fejei a' Királyné és az ő fija valának; de ez az özveesküvés nagy részint dulgába dőlt, azért e hogy a' seregek nem akarának tovább menni, vagy mivel a' Követségi-kar keményen viselte magát, még nem lehetett kifürkészni. Magánoslevelek azt állítják, hogy a' planum a' lett volna, hogy a' Király letétesse 's helyébe Mihály kir. Herczeg neveztesse. Uralkodónak; hanem mi azt tartjuk hogy ez a' lépés csupán a' legnagyobb szükség' esetére tartatott, 's most elsőben csak reá akartak ijeszteni a' Királyra, 's őtet arra akartak bírni, hogy a' célzott systemában egyezne-meg. 'S ez el is sült annyiban, hogy a' Király f. h. 3d egy Proclamatiót bocsátott ki (a' mit mi is közöltünk legközzelébbi levelünkben), mellyben azt parancsolja, hogy minden bévadoltattakat rövid perbe kell fogni, 's mind azt a' mit fija cselekedett megbocsátja a-

zon okból, mivel néki a' szorongató környülállások nem engedének időt arra, hogy elebb Ő Felségével és a' Miniszterekkel tarhasson tanácsot a' dolog felett. Könnyen el lehet gondolni hogy az efféle kirontás nem esett néminémű rendetlenség és zürzavar nélkül, hanem még is minden hiteles tudósítások azt tartják, hogy a' posta-hajó' elindulásakor már ismét tökéletesen helyre állott a' csendesség. Minden esetre nem egyéb az egész dolog házi zendülésnél, 's éppen nem érdeklí azon principiumokat és egybefűződéseket, hogy a' külső Kabinétnak bele kellene tekinteniék."

Az Etoile Május' 24d ugyan ezen történetekről ezekeket közli: „A' Londoni Ujságok f. h. 20d a' Lisbonai eseteknek bővebb környülállásaival telnel. Hanem a' Portugallia fő-városából indult legujabb tudósítások Május' 6dikánál tovább nem terjednek. — Apr. 30d volt, a' mint tudva vagyon, hogy az a' rendkívül való mozgás történt nagy hirtelenséggel, mellynek okát a' közönség között senki sem tudta. A' Bempostai palotának kapui, mellyben a' Király lakik, szorosan bécsukattak; s' csakhamar az hallatott, hogy a' kir. Herczegnek Dom Miguelnek és a' Királynénak parancsolatjokra néhány Miniszterek elfogattattak. — Ugyan az nap reggel 9 órakor a' Bempostai palotába ment a' Követségi-test 's a' Királyt kívánta látni. Ezt eleinte nem akarta megengedni a' királyi Herczeg, de csakhamar bébocsáttattak még is a' Követek. A' Király szorongató rémülésben volt; a' kir. Herczeget hívatá. Ez megjelent, atyjának némelly világosításokat adott, 's azzal a' jelenvaló Követek' kívánságára, parancsolatot vevének a' seregek, hogy takarodnának-vissza kaszárnyájikba. A' csendesség csakhamar helyre állott. A' Királyné a' maga Queluzai lakásából a' Bempostai palo-

tába megérkezett. A' kir. Herczeg azonban mind folytatta a' fogdosztatást, 's elfogatta a' többek között Gróf Palmellát az első Minisztert. Csupán Gróf Povoas, hajdan Sampayo, az Igazság Minisztere hagyatott békével. — Marsal Beresford mindenkor a' Király körül van, Portugalliai forma - ruhát visel, 's a' nép előtt tiszteletben láttatik lenni. Alkalmasint ez a' Tiszt lehetett az, a' ki midőn a' lármá kiütött, tüstént tudósította a' Windsor - Castle nevű angolus hadi hajót, hogy Ő Felségének felvételére készen állana. — Éjjel nappal számos örök járnak fel 's alá a' fő - város' útszájain. Annyi sok személy elfogattatott, hogy a' Penichei erősségbe kelle küldeni az előbbi foglyokat, hogy utóbbiaknak helyek legyen. Azon pártos ezimboraságok tagjainak szoros laistroma, mellyek a' Cortesi-gyűlés' uralkodása alatt fennállanak, kezére került a' kir. Herczegnek, 's egy sem menekszik-meg többé a' büntetés alól. Ezen vétkesek közönséges névvel szabad-kőműveseknek neveztetnek. — Már Apr. 29d estve történetek némelly különös dolgok azon nagy bálban, mellyet az angolus Nagykövet adott. Mikor ugyanis a' társaság a' legjobb kedvel mulatna, véletlenül megjelenik a' Policzaj fő Tiszt, 's Gróf Pamplonát, feléségével és leányaival, együtt magához szállítatja. A' Dámákat az ő szekerekhez maga kíséré a' Tiszt; a' Gróf pedig és veje királyi szekérbe ülének-fel. — Ennek hírére a' franczia Nagy - követ, Baró Hyde de Neuville tüstént lesietett, beveté magát szekérébe 's kocsisanak azt parancsolta, követné Gróf Pamplonát. Ezel éjfélt után az egész társaság eloszlott. Más nap viradóra, a' mint tudva vagyon, az egész őrizet fegyverben volt. A' franczia Nagykövet leginkább sürgette a' Királyhoz való hocsattatást. — A' volt Policzaj fő Tiszt meg akart szökni, hanem elfogat-

tatott. A' Minisztereken kívül, még több előkelő személyek is elfogattatnak. — Az első Regcmentből 13, a' negyedikből 10, a' 13 dikből 9, a' 16 dikből 15 Tiszt zárrattatott-el. Ugyan ezen sorsra jutának számos lovas Tisztek is. A' Militzia és nemzeti Gárda közül legtöbben fogattatnak-el. A' foglyok' száma 2 — 300-ra telik, mások szerint 7 — 800-ra. — Az az istentelen hír terjesztetett, hogy franczia seregek szállanak-meg Portugalliát; de ezt a' hírt a' Gaceta de Lisboa Apr. 27d. megczáfolja. — A' kir Herczeg, Május elsőjén költ napi-parancsolatjában teljes megelegetését jelenti-ki a' seregek előtt, azoknak abbeli buzgóságokért, mellyet a' Király törvényes tekintetének fentartásában bécizonyítottak. Ugyan azon napi-parancsolatban a' Monarcha' fejedelmi jussai ellen egybeesküdötteknek neveztetnek minden elfogattatott személyek. — Lisbona a' királyi ügy diadalmának inneplésére, három nap egymásután pompásan ki volt világosítva. — A' Király, körülvéttelve egész familiájától, teljes pompával ment a' Boldogaszszony templomába, hogy bálaká adna a' Mindenhatónak az ő királyi székének és hű jobbágyainak újobbi megszabadíttatásokért. A' nép gyűlöli mind azokat, valakik a' Cortesi-gyűlés' felekezetéhez tartoztanak. — A' Sun azt mondja Május' 20d délutáni két órakor tett közlésében, hogy Lisbonai levelek, mellyek f. h. 7d indultak, és így egy nappal későbbiek, mint azok, mellyekből feljebbi tudósítások vétettek, azt a' hírt hozták, hogy Marsal Beresford ismét Generalissimussá tétetett Dom Miguel kir. Herczeg helyébe; minden Minisztereknek visszadattak tisztségeik, 's mindenek Angliának nagy megelegetésére végződtek-el. De mivel ezen tudósítást egyedül az említett Ujság közli, annak még, teljes hitelt nem adhatunk."

Francia Ország.

A' mint említettük, Május' 21-d vette kezdetét a' Deputatusok Kamarájában a' Benjamin-Constant Úr' választathatása felett való vitatás. Mind mellette mind ellene három három tag tartott beszédet. Más nap a' vitatás folytattatott, és bevégeztetett, 's minekutána Benjamin-Constant Úr mellett Generális Foy és Gróf la Bourdonnaye szólottak volna, ellene pedig Simonneau Úr, maga Constant Úr is tartott egy rövid beszédet, mellynek végezetét mindjárt közölni fogjuk. Erre golyóbiskákkal való voksoláshoz kezdett a' Kamara 's Benjamin-Constant Úr 168 voks ellen 214-el választathatónak ítéltetett, 's ezentúl a' Kamara' üléseiben helyt foglalhat.

Végezte a' Constant Úr beszédének: „Keresztül mentem beszédemben e' szerint mind azon ellenvetéseken, mellyeket a' megezáfolásra érdemeseknek lenni tartottam. Úgy hiszem, elegendő feleletet adtam azokra, 's Uraságtok' határozását bizodalommal várom. — Uraságtok hatalmasok, de igazságosok kívannak lenni. Némelly vélekedések nem tetszhetnek az Uraknak, de vélekedések kedvéért, nem fogják feláldozni a' fennálló törvényeket. Ez a' Kamara, melly különbféle még egymást nem ismerő tagokból áll, mellyek már ennél fogva is ingadozók, 's vélekedéseikben nem egvezők; ez a' Kamara abban mindazáltal megegyezik, hogy kívánja a' jót, akarja a' törvényest, 's azon igyekezik, a' mi részrehajlást nem ismer, és illendő. Érezni fogja azt ez a' Kamara, hogy nem lenne illendő egy olyan törvény világos szavának, melly harmincz esztendő óta minden félbeszakasztás nélkül fennáll, ellene állani; hogy nem lenne royalista cselekedet, a' bizodalmat megveszalni 's olly birtokot rontani-el, mellyet minden tiszti-hívatatok megismertek 's

számos oklevelekkel megerősítettek, és a' mellyet maga a' Kamara' ítélete is hasonló esetben jóváhagyott. — Sőt többet mondok: Érezni fogja azt a' Kamara, hogy a' vélekedéseknek ama különbözőése, mellyet némellyek örömet fegyverül kívánnanak használni, ha constitútiós korlátok között tartatik, azon részrehajlást nem ismerő indulatnak serkentője, melly a' nagy meghatalmaztatásokkal 's előkelő foglalatosságokkal felruházott férjfiak előtt, az igazságnak talpköve; 's ha megengednék Uraságtok azt kérdeném futólag, minekelőtte ezen szóllószékből leszállanék, hogy miért kell közöttünk a' vélekedések különbözőségének olly megkérdelhetetlen ellenségeskedéseket szülni? Mellyik az közöttünk, ki a' 35 esztendeig tartó iszonyatos pártosság alatt, ollykor a' kemény zivatarban kikötőt nem képzelt látni ottan, hol torlásnál egyéb nem volt? — Midőn hajdan némellyek köztársaságról álmodozának, nem voltak e ismét olyanok, kik azt tartották, hogy a' képviselő-systema nem nekünk való? Azonban, most már ki nem érzi, hogy megvilágosodásunknak jelenvaló állapotjában legkívánatosabb a' képviselői-systema; 's szinte úgy ki nem érzi azt is, hogy a' régi Európának erkölce és szokásai mellett, a' köztársaság csuda-állat és gonosz dolog lenne? (Nagy figyelem támad.) E' szerint egyik azt tanulta-meg, hogy a' királyi-székek szükséges a' szabadság; a' másik azt, hogy a' szabadság thrónus nélkül nem lehet. — Ha némellyek azt hitték, hogy egy új thrónus mindeneknek eleget teszen, a' tapasztalás erre hatalmas hangjával azt felelte, hogy az új hatalom akarátja ellen is tyrannussá válik, és hogy legjobb a' népekre nézve ha a' dolog szerencsére úgy történik, hogy a' thrónust régi szokás védelmezi, 's ujonan szerzett ismeretek hasz-

máltathatnak a' regi Constitutiók körül.— Befejezésül ezzel rekeszti beszédét Constant Úr: „A' törvények, mind lélekben mind betű szerint az én részemen vannak. A' biztosság is ezt vallja, 's ezt a' biztosságot valósággal nem lehet részrehajlással vádolni. Én Francia vagyok, 's a' legvilágosabb rendelkezésknél fogva választatható Deputátusul. Harmincz esztendő megszentelte a' törvények által nekem adatott jussokat, 's Uraságtoknak határozása mind azokat magába fogja foglalni, kik hasonló keresetek szerint ugyan ezen jussokkal bírnak. — De itten nem én rólam vagyok szó. Három nagy kérdés terjesztetik ezennel az Urak elébe. Azt kell elhatározniok, hogy a' válás miatt üldözöttet visszatértek Francia e; a' szakadásokat eltörlötte e a' Constitutio és a' Király' bölcsessége; végre-hogy a' törvények' uradalma alatt élünk e? Az Urak igazság, bölcsesége, egyenessége, teendő határozások iránt, előre kezesek.“

~~~~~

Június 3d. a' Státus-papirsainak közép-árrok:

Státus. Kötelező levele 5 p Ctmal Conv. P. 96 5/16
Ugyan az 2 1/2 p Ctmal Sorsvonásos Költsön
1820-ról C. P. Ugyan az 1821. ról 100t. C. P.
Bizonyítás 1821d. Költsönről 100 stért C. P.
Bécs. Városi Bankó Obligatiók 2 1/2 p Ctmal
100 for. C. P. 249 7/8 for. V. Czban. 1 Bank Actia
1142 3/4 for. C. P. Cs. Arany —

~~~~~

A Gabona négy fő nemeinek árrok általjában Május 24 d. — 29d.

(Mérőjét garasra szamlálva V. Czban.)

	Búza.	Rozs.	Arpa.	Zab.
Bécsben Máj. 25d	137	57	48	39
— Máj. 29d	129	62	47	40
Stockerauban Máj. 24d	115	59	37	28
Fischamenden Máj. 25 és 27d	—	50	—	30
Nagy Enzersdorfon Máj. 26d	106	56	34	29

Magyar Ország.

Május' 20d így írnak a' Hazai Tudósítások: A' Felsőleges Ausztria Háznak Nemzetünkhöz viseltető felsőleges hajlandóságát különösen meglepő példákban volt szerencsénk a' napokban tisztelni. Ugyanis Ő Cs. K. Fő Herczagsége a' Palatinus, Fő Herczegi Hitvesével, Május 21d Pesten „Kemény Simon“ nevű magyar theátrumi játékra váratlanul megjelent, és így nem csak a' nemzeti nyelvet megbecsülte; hanem a' Magyar fő Nemességet is annak megbecsülésére hathatósan serkentette. — Május' 27d pedig Ő Cs. Fő Herczagsége Mária Dorothea Fő Herczegné, minekutána a' magyar nyelvnek megtanulásában nagy kedvét találta volna, magas és kegyes indulatját köz örömünkre az által tette nyilvánosságossá, hogy az nap az Evangelicum templomban a' magyar Isteni-tiszteletre, 's a' magyar predikáció' hallgatására megjelenni méltóztatott.

Károly Cs. K. Fő Herczeg, és Henriette Fő Herczegné itt léteknék emlékezetét azon kegyes jótévőség által örökösítették, hogy a' Fő Herczeg Budán a' Krisztina városi templomnak; a' Fő Herczegné pedig Pesten a' Reformatum templomnak különkülön öt-öt száz forintot méltóztatott ajándékozni.

Pesten Május' 23d számos és jeles gyülekezet előtt az Evangelicum templomban adatott meg a' végső tisztelet néhai Mélt. Báró Vajai Vay Miklós Úrnak cs. k. Kamarásnak és Generális Fő Strázsa Mesternek. Először a' közönség magyar éneket énekelt, azután Fő Tiszt. Báthory Gábor Superintendens Úr magyar predikációt mondott a' világi mulandóságról, melly után ismét magyar ének volt. Ezt követte a' német predikáció, mellyet Tiszt. Tud. Cleynmann Úr tartott a' szomorkodó szeretetről, mellyre német ének mondatott, 's ezután a' halotti ceremóniák következtek.

A' kir priv. Magyar Penziós Intézet részéről következő Jelentés közölte: A' felséges királyi helybenhagyással fennálló Magyar Penziós Intézetet igazgató hivatalnak szokott félesztendei ülése f. eszt. Július hónapban fog tartani az Intézetnek Elölülője Mélt Rákosi B o r o s József Úr, kir Tanácsos's a' Nagy Mélt kir. Magyar Helytartó Tanácsnak Tanácsosa, és Sz. István Apostoli Magyar Király Rendének Vitéze' előlülése alatt. Felszóllittatnak annakokáért mind azok, a' kik ezen, kiváltképen az Özvegyeknek és Árváknak különösen hasznos Intézetbe, folyó 1824-diki Januárius első napjától felvétetni kívánnának, hogy folyamodásokat, azahoz kapcsolt keresztelő-levelekkel, 's az egészségek' állapotját az Intézetnek rendszabásai szerint bizonyító irásokkal az Intézet' Igazgatásához még e' folyó esztendei Július hónapnak első hetéig szabad postán (franco) beküldjék, minthogy az Igazgatásnak megesett ülése után érkezendő folyamodások csak folyó 1824-diki Július első napjától kezdődő bevételt eszközölhetnek. Költ Budán, Május' 23d 1824. Osvald István, az Intézetnek Igazgatója; Eötvös Pál, az Intézetnek Jegyzője.

H i r d e t e s

A' Nagy Mélt. Királyi Magyar Kamara részéről a' Magyar Országban felséges adományra szánt Józágok iránt.

A' Magyar Országban felséges adományra szánt Kamarális Józágok közül következő Helységeknek leírásai 's becsüi már legfőbb helybenhagyással elkészültek, u. m:

a) A' Temes Vármegyében fekvő Helységek: Sistoravec, Guvesdia, Birda, Nagy-Zsám, Kis-Zsám és Kerneesa Pusztá.

b) A' Bihar Vármegyében fekvő Helységek: Szitány, Albest, Varasány,

Rottarest, és a' Király-erdőnek nevezetett Pusztabeli erdő.

c) A' Krassó Vármegyében fekvő Rumenyest Helység; és

d) Az Arad Vármegyében fekvő Tok, Illyó és Szelestye Javak; mellyek közül csak ezenutól nevezett Helységek: Tok, Illyó és Szelestye; továbbá: Nagy-és Kis-Zsám, Kerneesa Pusztával egyetemben, a' többiek pedig egyenként is oda adattatnak a' magános személyeknek.

Végezetre elkészültek a' leírások és becsük:

e) A' Krassó Vármegyében fekvő Ravan, Valliadeny, Zsidjora, Zsurest, Zorlensmare Helységekre nézve, csak hogy ezek még a' legfőbb helybenhagyástól függenek.

Miből állók legyenek, mennyire becsültettek, és minémű feltételek alatt lehessen ezen Józágokat megnyerni, azt meg lehet tudni Bécsben a' Nagy Mélt. cs. k. közönséges Udvari Kamaránál, Budán pedig a' Nagy Mélt. kir. Magyar Udvari Kamaránál; ezeken kívül a' becsüi mennyiségét, nevezetesen:

Az Arad és Bihar Vármegyékben fekvő Helységekét az Aradi, vagy ha fekvések úgy kívánja, a' Nagy Váradi Praefectusi Hivataloknál.

A' többi Banátusi Helységekét pedig a' Temesi kir. Kamarai Adminisztráijónál, és a' Józágokat illető kir. Kamara Tiszti-hivatalainál.

A' Felkérők, ide értvén azokat is, a' kik már magokat minden esetre jelentettek volna, felkérő-kérelmeket magok meghatározott kinyilatkoztatásaikkal legfeljebb is e' folyó 1824 Sept. utolsó napjáig, vagy a' Nagy Mélt. közönséges Udvari Kamaránál Bécsben, vagy a' Nagy Mélt. Magyar Udvari Kamaránál Budán, annál bizonyosabban beadják, minthogy ezen időnek elteltése után felséges meghatározás szerint semmi későbbi kérel-

mek 's ajánlások többé el nem fogadjatnak, hanem azok egyáltalán visszaigazítottatnak. Költ Budán, Május első napján 1824.

Czukorra vált bor.

Nem minden plánta' édes nedvessége válhatik czukorra, 's többnyire minden nagy fáradság után is, csak valami szirup leszen belőle, vagy legfeljebb olly kevés czukor, hogy a' reá tett költségnek felét sem éri meg. Ide tartoznak sok nemű vetemény gyökerek 's némelly fák' nedvességei. Minden eddigelé ismeretes növények közt a' czukornád adja a' legtöbb czukrot. A' régiék nem ismerték ezt, hanem e' helyett használták a' szinmézet, 's a' szirup vastagságra elfőzött édes plánta' nedvességét. A' jó édes mustból is készítették sok főzés után valami nádméz formát. Plinius emlékezik száz esztendő's borokról, mellyek utoljára úgy megsűrűdtek, mint a' szinméz, 's hogy ihatókká legyenek, meleg vízzel hígították. Galenus is teszen említést valami Ázsiai borokról, mellyeket nagy buteliákban a' kemenczékre fügesztettek, hol aztán a' hosszas kigőzölgés után úgy megkeményedtek mint a' só, 's hívták *Fumarium* nevezettel. Mind ezeket pedig, hihetőképen, mint Chaptal mondja, feltétebb édes sűrű mustból készítették, a' milyenek a' mái úgynevezett essentziák.—Minden főzés, minden mesterséges szárasztás nélkül történt ez a' Korondon termelt essentziával, Erdélyben Ne Közép-Szolnok Vármegyében. Báró Wesselényi Farkas Úr mintegy tizenkét esztendőktől fogva ezen helység' birtokosa, igen nagy gondal mivelletti ennek szőlő-hegyét, mint tulajdonát, 's úgy látszik hogy a' tapasztalás is esztendőnként mind inkább inkább emeli a' hegy' be-

csét. Szin bora kedves italú, vékony, tiszta arany színű; — a' vitetést 's a' levegő' változtatásat csudálatosan kiállja; — accentusa a' szép tavaszi mezei viola' szaga. Aszszűszőlő-borában ezen említett tulajdonságok igen nagy potenciára emelkednek. Az 1823-ban termelt essentziája, hat hónapok alatt, minden erőltetés nélkül kristallizálódott vagy kemény nádmézzé vált, a' más nevezetes bortermő helyekről valók közt. Senki sem kételkedik, hogy ezen történetet, a' szőlő-hegy' fekvése, 'a föld' minéműsége, a' jóféle szőlők, 's a' kedvező esztendő okozták. Ezen utolsó tulajdonság nincsen hatalmunkban; a' többek emberi ügyességtől függenek. Mennyi ezer meg ezer ritka javai és kincsei nyugosznak a' földnek ismeretlenül! Ha nincs mesteri kéz, lábunk alatt vész-el a' kincs. Ha nincs gazdai szem, szükség panaszol a' kövér mezőben is. Egy szóval nevezetes az, hogy szinte a' 48dik grádus alatt fekvő Korond olly derék bort terem; midőn a' meleg Spanyol Országtól fogva, a' Franczia földön keresztül; Olasz Országig, a' világon annyira híres borok, többnyire szalma ágyakon kiszárastott, vagy fűtött házakban megaszalt gerézdekből készítettnek.

p.

Idő-jövendölés.

Berlini Professor Dittmar Úr, Német Országra nézve jelenvaló Június hónapra következőleg jövendöli az idő járását; „Június első hetében igen meleg napok lesznek, de azért felleg nélkül ritkán lehet látni az eget. Eső és szél, 's egyes helyeken nehéz idő, zivatar fogiak egymást felváltani a' második hétig, 's a' hónapnak 15dikéig sem leszen kedvezőbb az idő. Sőt a' feljebb említett okoknál fogva hűves ejeket lehet várni, úgy hogy

némely helyt az 54d grádus alatt, éjjel fagyni is fog. Jóllehet pedig a' harmadik hétben a' nappal még mind nevedik, de a' nagy havak' elgőzölgése miatt a' melegnek nevedését még sem várhatni, sőt helyel helyel reggelenként dér is fog latszani Ejjel ritkán, de nappal annyival gyakrabban leszen eső. 'S ha olykor mutatja is magát a' nap, csakhamar fellegek fogják azt ismét borítani. A' negyedik hétben, Jún. 23dtól annak utolsó napjáig, egyes tájékokon több napokig tartó esőzések lesznek."

Előfizetési Jelentes.

A' Keleti Poézis, melly a' Nyugotitól különböző kellemetes sajáttságaiért már régen több Európai miveltt Nemzeteknek figyelmét magára vonta, nálunk Magyaroknál mind eddig csaknem egészen ismeretlen; honnyi nyelvünkre lefordítva legalább még egy Ázsiai Költőnek miveit sem birjuk. Hogy e' részben a' fogytkozás némünémüképpen kipótoltatnék: én a' legnagyobb Persa Lyricusnak Hafiznak egy Csomó költeményét, melyet már jóval ez előtt magyar mértékes versekben lefordítottam, közreboesáttani szándékozom; annyival inkább, mivel minnekutánna ezen világszerte hires Keleti Költőnek általam magyar köntösbe öltöztetett édes, tüzes, 's bájos Dalljai, mind azoknak kik eddig nálam azokat kéziratban látták, 's köztök még néhány, Hazánkban a' legjózanabb itélettel 's izléssel bíró érdemes Litteratorainknak is nagy gyönyörüségemre kedvét megnyerték: nem kis okom van reményleni, hogy vélek az egész Olvasó Közönség előtt is kedvet fogok találni.

Azért tehát a' Jónak és Szépnek kedvellőit, a' Magyar Litteratura' barátit, Szeretett Hazámfiait ezennel bizodalmasan megszólítottam, hogy ha szándékomat

javallják, azt teendő Előfizetéseik által végrehajtani segittsék. Az előfizetési Summa egy Exemplárra 2 forint Váltó Czédulában; mellyet a' kik e' végre feláldozni elszántak, ott, hol ezen Jelentes előmutattatik, (Bécsben, a' M. Kurir' Redactionjánál) a' jövő Augustus hónapnak első napjáig le tenni méltóztassanak. A' könyv csinos tizenkettőd-rét formában, szép papiroson, mettszett Czimlappal, 's az Előfizető Urak' neveinek mellé ragasztott laistromával fog megjelenni; és a' járandó Exemplárok kinekkinék az idei Jánosfővételi Pesti Vásár' alkalmatosságával, jó izléssel készült kötésben, okvetlen kezéhez fognak szolgáltatattani; azonkívül pedig, a' kik az előfizetés' beszédésében fáradoznak, tőlem a' tartozott köszöneten fellyül minden 10 előfizetésért egy exemplárt várhatnak. Költ Pesten Május elsőjén 1824.

F á b i a n G á b o r.

Patika szabadon eladatik.

Debreczenben a' piacz' közepén egy jó menetelű Patika, hozzá tartozó 's megkívántató eszközökkel akármelley órában jó feltételek alatt szabad kézen eladatik. A' kinek vevő szándéka vagyon, frankózott levél által tudakozódhatik helybeli Patikárius Borsos Ferencz Úrnál.

Hivatal-keresés.

Egy legjobb idejében lévő férjfiú, ki a' mezei-és vízépítés mesterségét, valamint a' földmérés' tudományát, theoretice es practice egész kiterjedésében tökéletesen tudja, 's mind ezen ismereteinek számos jeleit adta, 's erről, valamint jó erkölcséről hivatalos bizonyosságleveleket mutathat, kívánna valamely fő Uraságnál Építettő-Ingenieuri állandó hivatalba lépni. Értekeződni lehet iránta a' M. Kurir' Redactionjánál.

Ujságunk' tisztelt Olvasójához.

Jelenvaló Jünius hónapnak végével eltelvén e' folyó esztendőnek első fele, 's minket Erdemes Olvasójinknak felesebb részétől nagy közföld választván, szükség hogy a' jövő Félesztendei Magyar Kurírnak (mellyet jövő Júliuson kezdve egészen új öntésű betűkkel fogunk nyomtattatni), 's az azzal f. eszt. elejétől fogva egybekapcsolt Kedveskedőnek megrendeléséről jókor említést tegyünk. Ezt cselekedtük is rövideden még a' mult Május' 18d, 's azon jelentésünknek következtetésében, a' két Nemes Hazának tőlünk legtávolabb eső részeiből is felérkezhetnek hozzánk a' rendelések ezen hónap' utolsó hetében. Melly annyival is inkább szükséges, hogy a' rendeléseknek 's béküldetett pénznek a' helybeli cs. k. fő Posta-hivatalnál való feljegyzésekre is idő kívántatik, a' honnan mi csak annak végbevitele után szoktuk venni az Ujságunknak rendelését illető leveleket, 's úgy szedhetjük azokat rendbe. Ha tehát a' rendelés már a' cs. k. fő Postahivatalhoz is későre jön, mi azt annál későbbre vévén, Erdemes Előfizetőjinknek kívánságok és a' mi ohajtásunk szerint mindjárt a' Félesztendő' kezdetével Ujság - leveleinkkel nem szolgálhatunk; 's ez a' környülállás tisztelt Olvasójinkban kedvetlenséget szül, a' mikor mi teljes erővel kedvességet nyerni iparkodunk, 's nekünk, különben is elég munkával terheltetteknek, nem kevés bajt szerez. Mind ezeknek lehető elháríttathatások végett, ismét arra batorkodunk azért serkenteni tisztelt Olvasójinkat, hogy rendeléseiket a' Magyar Kurír 's az azzal együtt járó Kedveskedő iránt, a' szerint méltóztassanak a' szokott Posta - hivatalokon megtenni, hogy azok a' pénzel együtt a' T. T. Posta - Mester Urak által, kiket erre teljes hazafiúi bizodalommal kérünk, folyó hónap végére felérkezhessenek. Végre szíves hálával emlegetvén ezennel a' két Nemes Hazabeli minden renden 's mind két Nemen lévő tisztelt Olvasójinknak, hazafiúi iparkodásunk iránt e' végéhez közelgető Félesztendőben, nevedő mértékben békibizonyított nagybecsű indulatjokat, jövendőben is oda fordítjuk kettőztetett szorgalommal igyekezetünket, hogy azt még inkább megérdemelhessük. A' külföldi tudósítások' közlésében ezentúl is az eddig gyakorlott módot fogjuk követni, melly szerint azokban bennünket, már helyheztetésünknel fogva is, egy Hazabeli Ujság sem előzhet - meg. A' hazai tudósításokat azonban, érdemes Levelezőjink' jelentéseinek kívül, hazai közönséges levelekből kell vennünk; a' mi hasonlóképen a' dolog' természetéből következik. Kedveskedőnk hogy néminémű kedvességet talált, azt számos hozzánk érkezett levelekből vagy szerencsénk látni, 's biztat a' réménység hogy Olvasójink' száma nevedvén, idővel az ezen Toldaléokra tett költségünk is megtérülhet. — A' minden héten három árkusra terjedő political 's mulattató Ujságainknek Félesztendei ára Ezüstbén 5 fl. 36 kr., melly V. Czban 14 flot teszen, 's ez, terhelő környülállásainkhoz képest igen is mértékletes. A' kik bennünket a' M. Kurirt avagy a' Kedveskedőt illető levelekkel 's dolgozásokkal kívánnak megtisztelni, leveleiket méltóztassanak ezen cím alatt küldeni: „An eine Löbl. k. k. Ober Hof - Post - Amt Zeitungs Haupt Expedition.“ 's lejjebb külön sorban: „pro Magyar Kurir.“ — Wien.

Pánczél Dániel és Igaz Sámuel.